

18 Brieven

Griekenland

Euro van twee waardes

Onder de kop *Sleutelen aan de eurozone*, schrijft Mark Beunderman dat het uiterst moeizaam tot stand gekomen ... akkoord van 13 juli bedoeld was om Griekenland in de euro te houden (30/7). In de meeste commentaren wordt er merkwaardig genoeg zonder meer vanuit gegaan dat dat gelukt is. Dat de werkelijkheid anders is, heeft maar weinig aandacht gekregen. Ook al wordt de euro in Griekenland nog steeds als enig betaalmiddel gebruikt, feitelijk maakt het land op dit moment geen deel meer uit van de eurozone zoals die oorspronkelijk bedoeld was. De reden daarvoor is simpel: een euro die staat op een bankrekening waarvoor het IBAN-nummer begint met NL, is één euro waard in de hele eurozone. Een euro daarentegen die staat op een bankrekening waarvoor het IBAN-nummer begint met GR heeft op dit moment allerminst dezelfde waarde. Je kunt met een Griekse creditcard of betaalpas geen betalingen meer doen in enig ander eurozone-land, geen aankopen doen buiten Griekenland, etc. Als je het geluk hebt dat een Griekse geldautomaat niet net leeg is als je aan de beurt bent, kun je met een Griekse betaalpas niet meer dan 60 euro contant per dag opnemen.

Jacobus Lubsen Paros (Griekenland)

Fietspadplaa

Ga dan vroeger fietsen

Maurits Westerbeek (Brieven, 29/7) meent, zoals veel racefietsers, dat hij de spelregels op het fietspad mag bepalen. Hij is daardoor net zo dominant als de man die op het strand zijn radio keihard aanzet. De op-z'n-gemak-fietsers kijkt onderweg naar vogels en plantjes en geniet van het buiten zijn. De wat oudere fietser is bovendien niet meer zo bedreven als hij vroeger was: hij hoort wat slechter, ziet wat minder en slingert soms een beetje. Een echt paar dat pratend naast elkaar fietst, maakt het, volgens Maurits, helemaal bont. Hij eist alom verkeersdiscipline, zodat hij met grote snelheid langs anderen kan razen. Hij lijkt te vergeten dat hij een recreant is, zoals anderen dat op hun manier zijn. De remedie voor de snelle jongens - waartoe ik vroeger ook behoorde - is eenvoudig: 's ochtends om zes uur fietsen, 'familiëpaden' zo veel mogelijk vermijden, af en toe inhouden en altijd respect voor anderen tonen.

Maarten Fischer Den Haag

Hetzijn geen snelwegen

Maurits Westerbeek heeft erg veel woorden nodig om zijn fietspadderuur te verdedigen. Zijn soort fietspadplagen wil er maar niet aan dat er absoluut geen recht op behoud van snelheid bestaat. Gewoon vaart minderen, meneer Westerbeek, en rustig afwachten tot u er voorbij kunt. Fietspaden zijn geen snelwegen.

Gé Toi Deventer

Rusland en VN-tribunaal

Selectief boos doen

Het zou natuurlijk mooi zijn als Rusland een internationaal tribunaal erkent. Maar is Rusland het enige land, dat niet toestaat dat haar burgers elders worden berecht? In elk geval vindt het de VS aan zijn zijde. Dat land erkent het Internationaal Strafhof niet, uit angst dat er Amerikanen worden veroordeeld. Sterker nog, het nam in 2002 de ASPA-wet aan, spottend 'The Hague invasion act' genoemd. In 1988 schoot de Amerikaanse kruiser Vincennes een Iraans passagiersvliegtuig met 274 passagiers en 16 beman-

ringsleden neer in de Perzische golf, hoewel het niet in oorlog was (Iran Air Flight 655). Amerika weigerde excuses te maken, want: 'The USA never apologizes'. De commandant kreeg een hoge onderscheiding. De Westerse pers bevestigde er relatief weinig aandacht aan. Maar de publieke opinie is kort van memorie. Dus valt het niet op hoe selectief de verklaring van Amerika's ambassadeur bij de VN is: 'Rusland heeft de publieke verontwaardiging op harteloze wijze genegeerd'.

Evert Dorhout Mees Vorden

Duurzaamheid

Term gaat terug tot 1976

Columnist Louise Fresco schrijft dat de term 'duurzaamheid' in 1986 werd gelanceerd door de Noorse premier Brundtland e.a. in het VN-rapport *Our Common Future* (29/7). Dat doet geen recht aan de historie. De term 'duurza-

me ontwikkeling' werd al in 1980 geïntroduceerd door IUCN, UNEP en WWF in *World Conservation Strategy - Living Resource Conservation for Sustainable Development*. Eerder al, in 1976, publiceerde de Wereldraad van Kerken het rapport *Energy for a Just and Sustainable Society* waarin eveneens het realiseren van een 'duurzame samenleving' wordt bepleit.

Een duurzame samenleving vereiste volgens de Wereldraad: aandacht voor de lange termijn, het maximaal openhouden van mogelijkheden voor toekomstige generaties, een permanente herverdeling van het mondiale energiegebruik, en een 'contract' met de natuur over een rechtvaardig en verantwoord vruchtgebruik.

Een belangrijke verdienste van het Brundtland-rapport is dat het streven naar 'duurzame ontwikkeling' en een 'duurzame samenleving' internationaal hoog op de politieke agenda te recht is gekomen. Zo oarmde in ons

land premier Ruud Lubbers het rapport en stelde hij dat een duurzame ontwikkeling van de samenleving binne één generatie gerealiseerd moest zijn. We zijn een generatie verder en weten dat grote vraagstukken op het gebied van de 'global commons', zoals klimaat en biodiversiteit, nog lang niet zijn opgelost.

Wim Turkenburg Energiedeskundige en emeritus hoogleraar UU

Ouden ziek

Voorop in palliatieve zorg

In het interview met 'ouderendokter' Joris Slaets (28/7) wordt een karikatuur geschetst van de gezondheidszorg voor ouderen in Nederland. Collega Slaets doet het voorkomen alsof aandacht voor een kwalitatief goed leven einde de lats van de laatste jaren is, en dat hij als een van de eersten gesuggereerd zou hebben dat artsen niet al-

tijd tot het einde door moeten behandelen om mensen een maand langer te laten leven. De werkelijkheid is gelukkig anders. Sinds jaar en dag lopen Nederlandse artsen voorop bij het instellen van behandelbeperkingen bij kwetsbare, oudere patiënten. De discussie of er bij onze patiënten sprake is van zinvol medisch handelen wordt in Nederlandse ziekenhuizen dagelijks gevoerd, en artsen en verpleegkundigen besteden veel tijd aan gesprekken met patiënten en hun naasten over hun wensen in de laatste levensfase. Samen met het Verenigd Koninkrijk loopt Nederland voorop in palliatieve zorg en alle medische faculteiten hebben een of meerdere leerstoelen palliatieve zorg. Conform hun wens overlijden de meeste Nederlanders thuis. In vergelijking met ons omringende landen telt Nederland minder ziekenhuisbedden, minder verpleeghuisbedden en meer hospices. Dagelijks ervaren wij hoezeer mantelzorgers, ondersteund door professionals, het levens-einde van onze patiënten draaglijk maken. Dat doen wij allemaal samen, al jaren.

Het is niet nieuw en niet van Slaets. Deze observaties zijn geen reden voor zelfgenoegzaamheid. Het kan nog steeds beter met de zorg voor ouderen. Daar wordt door talloze professionals hard aan gewerkt.

Willem Blok internist-OLVG, **Jos van der Meer** internist-Radboud UMC

Zwanger en roken

M'n ma dronk gewoon door

De Raad voor Strafrecht en Jeugbescherming (RSJ) wil zwangere vrouwen die roken of drinken, dwangsommen of zelfs hun kind afpakken. Want, zegt de RSJ, bij 99,3 procent van de drinkende zwangeren gaat het goed. Dat is blijbaaar rampzalig. Vanwege de 0,7 procent waarin het niet goed gaat, willen we desnoods 75.000 vrouwen per jaar gedwongen behandelen. Wat zei u daar over feminisme? Mijn moeder rookte en dronk gewoon door tijdens haar zwangerschap. Dat was destijds nog heel normaal. Was ik een gelukkiger mens geworden als mijn moeder was opgesloten en behandeld in een 'zwangerschapshuis', of als ik niet bij mijn lieve, intelligente en stoere ouders was opgegroeid, maar bij pleegzinnen of in een rookloos instituut?

Het denken van de RSJ staat niet op zichzelf. Overal om ons heen zien we mensen die ten koste van alles elk risico willen uitbannen. Uiteindelijk leidt dat echter tot een maatschappij die je gerust fascistisch mag noemen. Want de enige manier om te zorgen dat je werkelijk veilig bent, is je elke keuzevrijheid te ontnemen. We zouden iedereen bij voorbaat kunnen opsluiten in een gecapitonneerd celletje, in kunstmatige coma, gevoed door slangetjes uit steriele robotjes. Reuze veilig. Tot je storting krijgt...

Een goede vriendin die haar halve leven kinderwerkster was, heeft daar een mooi alternatief voor. Zij maakt zich sterk voor 'het recht van kinderen om uit bomen te lazeren'. Lijkt me een stuk gezonder, beste RSJ. En niet alleen voor kinderen.

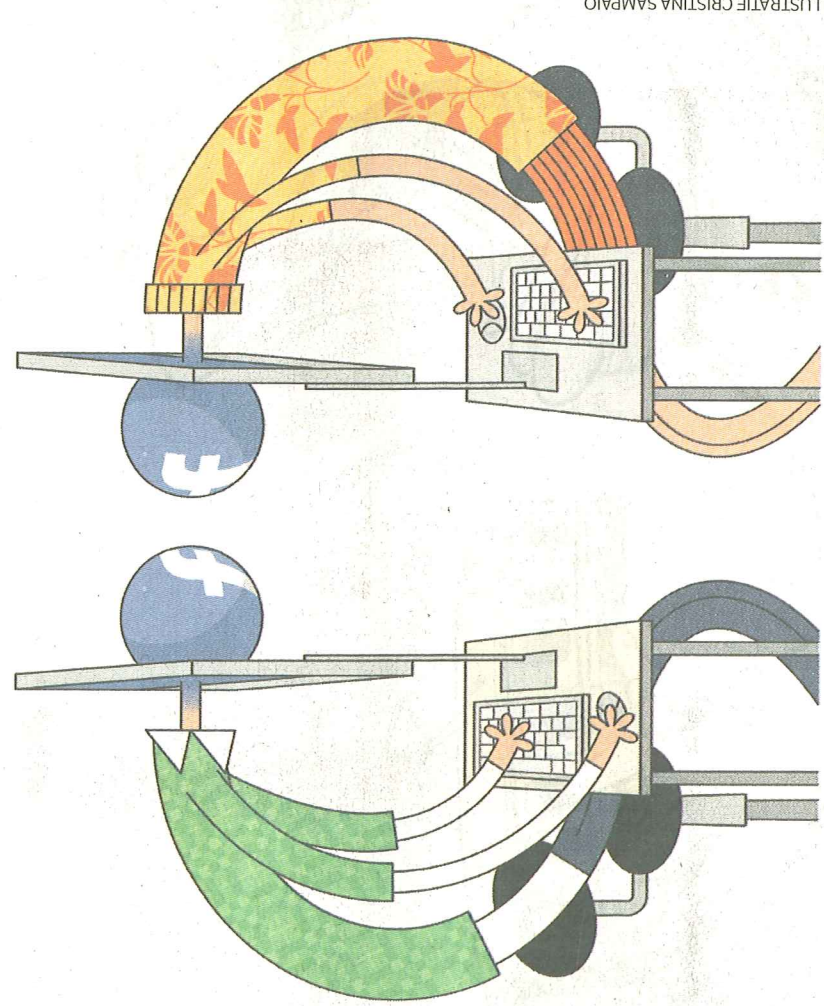
Bas Thijs Publicist en docent maatschappijleer

Geen kinderen

Alsof dat zielig is

Ben het helemaal eens met Ebru Umar (30/7) over hoe irritant het is als men je erop aan kijkt dat je geen kinderen hebt willen maken. Alsof dat zielig is. Alleen jammer dat Umar het woord 'kinderloos' gebruikt. Ik antwoord op zulke impertinente zeurvragen altijd: „Nee... kindervrij!”

Sylvia Wiliink Amsterdam

ILLUSTRATIE CRISTINA SAMPAIO

Online kinderflokkers

Scherm kwetsbare jongeren af van Facebook

Het ontbeert de geestelijke gezondheidszorg aan beleid voor internettoegang. Mijn dochter is daar slachtoffer van. Zij zit op de gesloten afdeling van een psychiatrische instelling en zet niets verhalende foto's op Twitter en Facebook met provocerende teksten eronder. Zij ziet zichzelf als 'asobitch onder de rappers' en vraagt om 'een nacht los te gaan'. De kliniek wist van niets.

In praktisch iedere kliniek heeft elke 'cliënt' alle sociale media binnen handbereik. Op de afdeling staat meestal een computer in de gemeenschappelijke woonkamer. Soms kunnen ze met hun telefoon online via wifi.

Hebben GGZ-werkers wel voldoende zicht op wat zich dan in de hoofden van hun patiënten afspeelt, verward als ze soms zijn?

Mensen met een ernstige psychiatrische aandoening zijn zich vaak niet bewust van de gevaren van sociale media. Zij plaatsen onbekommerd berichten en foto's van zichzelf en zoeken contact met figuren die azen op makkelijke prooiën. Vrouwen maken zich zo een potentieel slachtoffer van de prostitutiewereld. Ook van mannen kan misbruik worden gemaakt, denk aan identiteitsfraude of oplichting.

'De kliniek is geen vangenis', zeggen ze in de GGZ. Dat klopt. Ik zeg: criminelen in een vangenis worden afgeschermd van de online wereld. Zij krijgen slechts beperkt toegang om te voorkomen dat zij hun duistere praktijken voortzetten. Voor onze meest kwetsbare burgers zou moeten gelden dat zij voor zo lang als dat nodig is online

worden afgeschermd. Bij een gedwongen opname geldt dit des te meer. Dan is een patiënt gebaat bij een prikkelarme omgeving. Als patiënten een tijdje niet online zijn, kunnen zij een wereld ontdekken waar zij mogen zijn. Hun vaardigheden nemen toe, hun eigenwaarde wordt vergroot. Een voorwaarde voor weerbaarheid. Pas dan kan de volgende stap worden gezet: psycho-educatie zodat zij leren omgaan met internet.

Vanuit de overheid wordt E-health voor ambulante patiënten voorgesteld als het ei van Columbus. Dat deze panacee de doos van Pandora kan zijn, daar lijkt niet over te zijn nagedacht. Patiënten met een ernstige psychiatrische aandoening kampen vaak met gevoelens van eenzaamheid die toenemen wanneer zij zelfstandig wonen. Hun toevlucht is dan de online wereld waar ze zonder toezicht contact kunnen leggen met kwaadwillende lieden.

Ik pleit er voor dat GGZ Nederland met instellingen en Ypsilon in gesprek gaat om beleid te ontwikkelen.

Vele ouders, ik ben een van hen, moeten nu met lede ogen aanzien hoe hun (jongvolwassen) kind in een psychiatrische instelling wordt blootgesteld aan de gevaren van de online wereld, om nog maar te zwijgen over ambulante patiënten. Hun veiligheid is in het geding.

Geertje Paaij Redactielid Ypsilon, vereniging van familieleden en naasten van mensen met een verhoogde kwetsbaarheid voor psychoses. Ze werkte bij het OM en de Reclassering, nu bij de politie.